

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ  
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2017  
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

**ΘΕΜΑ Α1**

**α. Εκλεκτικοί:** Πολιτικός σχηματισμός με μικρότερη απήχηση που συγκροτήθηκε μέσα στην εθνοσυνέλευση του 1862-1864. Ήταν μια ετερόκλητη παράταξη εξεχόντων πολιτικών, λογίων και αξιωματικών, με μετριοπαθείς θέσεις που προσπαθούσε να μεσολαβεί μεταξύ των άλλων παρατάξεων και να υποστηρίξει σταθερές κυβερνήσεις. (σχολικό εγχειρίδιο: σ. 77)

**β. Στρατιωτικός Σύνδεσμος:** μυστική ένωση στρατιωτικών, με αιτήματα που αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στο στρατό, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση και τη δημοσιονομική πολιτική. Τα αιτήματα αυτά διατυπώθηκαν με κίνημα που εκδηλώθηκε στις 15 Αυγούστου 1909, κατά το οποίο δεν εγκαθιδρύθηκε δικτατορία αλλά ο Σύνδεσμος προώθησε τα αιτήματα του μέσω της Βουλής. Υπό την πίεσή του η βουλή ψήφισε, χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία και συζήτηση, μεγάλο αριθμό νόμων, που επέφεραν ριζικές αλλαγές. Το Φεβρουάριο του 1910 η Βουλή αποφάσισε την αναθεώρηση ορισμένων άρθρων του συντάγματος. Έτσι προκηρύχθηκαν εκλογές, από τις οποίες προήλθε αναθεωρητική βουλή. Στις 15 Μαρτίου 1910 ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος διαλύθηκε έχοντας επιτύχει τις επιδιώξεις του. (σχολικό εγχειρίδιο: σ. 86-88)

**γ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής:** Ιδρύθηκε με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης, που υπογράφηκε στις 30 Ιανουαρίου 1923, με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδετέρων κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλάξιμων. Φρόντισε το 1924 και 1925 για τη μεταφορά στην Ελλάδα 200.000 Ελλήνων που είχαν παραμείνει στην Καππαδοκία και γενικότερα στη Κεντρική και Νότια Μικρά Ασία. (σχολικό εγχειρίδιο: σ. 146, 152)

**ΘΕΜΑ Α2**

- α. 2
- β. 6
- γ. 1
- δ. 5
- ε. 4

**ΘΕΜΑ Β1**

**α.** Σχολικό εγχειρίδιο: σελ. 82 «Στη δεκαετία του 1880 ... κοινωνικής ομάδας»

**β.** Σχολικό εγχειρίδιο: σελ. 82 «Για την επιλογή ... εξυπηρετήσεις» και σελ. 84 «Οι υποψήφιοι βουλευτές ... δημόσιοι υπάλληλοι»

**ΘΕΜΑ Β2**

**α.** Σχολικό εγχειρίδιο: σελ. 154 «Η ΕΑΠ διέκρινε ... εργατικού προλεταριάτου»

**β.** Σχολικό εγχειρίδιο: σελ. 154 «Εξάλλου δόθηκε ... παραμεθόριες περιοχές»

**ΘΕΜΑ Γ1**

Από το σχολικό εγχειρίδιο θα αξιοποιηθούν:

για το α υποερώτημα από σ. 217: «Δύο μεγάλα εξωτερικά...προσωρινή διακομματική Κυβέρνηση.»

Βιβλίο	Παραθέματα
<p>A) «Δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα...Ανατολικής Ρωμυλίας»</p> <p>«Η ελληνική κυβέρνηση...(24 Σεπτεμβρίου 1908).»</p> <p>«Για την επίσημη...διακομματική Κυβέρνηση».</p>	<p><b>(κείμενο Α και Β):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ανακήρυξη Βουλγαρίας σε βασίλειο</li> <li>• Προσάρτηση Βοσνίας – Ερζεγοβίνης σε Αυστροουγγαρία</li> </ul> <p><b>(κείμενο Α) (προκήρυξη Βενιζέλου)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ο Βενιζέλος καλεί σε συγκέντρωση στα Χανιά για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα</li> </ul> <p><b>(κείμενο Β): (διάγγελμα κυβέρνησης Κρήτης)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• η κυβέρνηση της Κρήτης κηρύσσει την ένωση</li> <li>• άρση των εμποδίων μετά την ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο και την προσάρτηση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης</li> <li>• ανάγκη τήρησης της δημόσιας τάξης</li> <li>• περιφρούρηση των δικαιωμάτων των μουσουλμάνων της Κρήτης</li> <li>• ο λαός να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων</li> </ul> <p><b>(κείμενο Γ): (ενωτικό ψήφισμα Κρήτης)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• κήρυξη ανεξαρτησίας Κρήτης (από Μ. Δυνάμεις)</li> <li>• ένωση με Ελλάδα</li> <li>• οι αρχές της Κρήτης να εξακολουθούν ασκούν τα καθήκοντά τους</li> </ul>
<p>Για το β υποερώτημα από σ. 218: «Παρά τις έντονες διαμαρτυρίες...απέκοψαν τον ιστό της.»</p> <p>B) «Παρά τις έντονες αντιδράσεις...όπως το είχαν υπογράψει το 1908.»</p>	<p><b>(κείμενο Δ):</b> <u>(στάση Τουρκίας):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• οι Νεότουρκοι προσπάθησαν να ματαιώσουν την ένωση για να αναζητήσουν μια</li> </ul>

<p>«Όταν όμως υψώθηκε...το οποίο απέκοψε τον ιστό της»</p>	<p>διπλωματική επιτυχία μετά τις διεθνείς εξελίξεις του 1908</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• διευκρίνιση της στάσης των Μ.Δυνάμεων, ως προς το ζήτημα της ένωσης.</li> </ul> <p>(στάση Μ. Δυνάμεων):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• αρχικά οι Μ.Δυνάμεις δεν αντέδρασαν αρνητικά</li> <li>• πρόθεση για διαπραγματεύσεις με Τουρκία, για το ζήτημα της ένωσης, με προϋπόθεση την διατήρηση της έννομης τάξης και την προστασία των μουσουλμάνων.</li> <li>• παράταση διαπραγματεύσεων με τελική υποχώρηση των Μ.Δυνάμεων</li> <li>• δεν ανέστειλαν την απόφασή τους να αποσύρουν τα στρατεύματα τους</li> <li>• απόσυρση των στρατευμάτων τον Ιούλιο του 1909 με εξαγγελία για προστασία μουσουλμανικής μειονότητας, δικαιωμάτων σουλτάνου και έννομης τάξης</li> </ul>
--	--

### ΘΕΜΑ Δ1

α. Για την απάντησή τους οι μαθητές θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα εξής σημεία από το σχολικό εγχειρίδιο: σελ.20 «Ακολούθησαν δύσκολα χρόνια ... αναδείχθηκαν νέα». Πιο συγκεκριμένα:

Βιβλίο	Πηγές
«Ακολούθησαν ... την παρακμή»	<p>Κείμενο Α</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• καταστροφή μεγάλου ποσοστού πλοίων</li> <li>• Ύδρα και Σπέτσες χάνουν 78% και 50% αντίστοιχα του εμπορικού ναυτικού</li> </ul>
«Από την ακμάζουσα ... ναυτικών υποθέσεων»	<p>Κείμενο Α</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• περισώθηκε ισχυρός πυρήνας πλοίων</li> <li>• Ύδρα διαθέτει 100 πλοία (10.240 τόνων)</li> <li>• Σπέτσες διαθέτει 50 πλοία (10.324 τόνων)</li> </ul> <p>Κείμενο Β</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• το Γαλαξίδι, αν και καταστράφηκε την περίοδο της Επανάστασης, μετά το 1840 αρχίζει να ακμάζει και πάλι</li> <li>• γίνεται σημαντικό ναυτιλιακό κέντρο</li> <li>• πενταπλασιάζει το στόλο του</li> <li>• το 1870 χρονιά κορύφωσής του (320 πλοία)</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• κύριο ναυπηγικό κέντρο της Δ. Ελλάδας λόγω παραγωγής και εκμετάλλευσης ιστοφόρων</li> </ul> <p>Πίνακας</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• επιβεβαίωση ανάπτυξης Γαλαξιδίου</li> </ul>
«Στο ελληνικό κράτος ... αναδείχθηκαν νέα»	<p>Κείμενο Α</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Σύρος και Πειραιάς τα κύρια εμπορικά κέντρα</li> </ul> <p>Πίνακας</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιβεβαίωση της ανάδειξης νέων ναυτιλιακών κέντρων (Σύρος, Σπέτσες, Ύδρα, Πειραιάς)</li> </ul>
	<p>Κείμενο Α</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ίδρυση νέων ναυπηγείων σε νησιά και λιμάνια</li> <li>• η ναυπηγική μετατρέπεται σε σημαντικότερη βιομηχανία του νεοσύστατου κράτους</li> </ul>

**β.** Για την απάντησή τους οι μαθητές θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα εξής σημεία από το σχολικό εγχειρίδιο: σελ.20-21 «Το πιο σημαντικό ... στην Αίγυπτο». Πιο συγκεκριμένα:

Βιβλίο	Πηγές
«Το πιο σημαντικό ... από τη Χίο»	<p>Κείμενο Γ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• παρουσία ψαριανών και χίων ναυπηγών που αξιοποιούσαν πολυάριθμο και ειδικευμένο εργατικό δυναμικό (πάνω από 1000 άτομα)</li> </ul>
«Η στρατηγική θέση ... ναυτιλιακού κέντρου»	<p>Κείμενο Γ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• βασική οικονομική δραστηριότητα το διαμετακομιστικό εμπόριο</li> <li>• κυριαρχία εισαγωγών έναντι εξαγωγών</li> <li>• διοχέτευση προϊόντων από το εξωτερικό τόσο σε Ανατολή και Δύση όσο και στην ελληνική ενδοχώρα</li> <li>• η ναυπηγική δραστηριότητα κύρια πηγή της οικονομικής ανάπτυξης</li> <li>• ο σημαντικός αριθμός εργαζομένων στα ναυπηγεία φανερώνει τη σπουδαιότητα της ναυπηγικής δραστηριότητας</li> </ul> <p>Κείμενο Α</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• 1827-1834: ναυπήγηση ανά των 260 πλοίων</li> <li>• 1870: κυρίαρχος του Αιγαίου με 700 πλοία</li> </ul>
«Στην ανάπτυξη αυτή ... στην Αίγυπτο»	